

„Álmodtam, egy világot magamnak...”

A kaland a Miskolci Egyetem Bányamérnöki Karán kezdődött – mint oly sokunknak – s a szépeplékű JATE földrajzi tanszékein folytatódott. Diploma, majd három év PhD ösztöndíj. Ez utóbbi megítélése, még számomra is ellentmondásos, de mindenkinek azt tanácsolom, hogy alaposan gondolja meg, mihez akar kezdeni az életben, abban a nagybetűsben.

Jómagam fél éves angliai ösztöndíjam alatt vettem számot a tanultakkal és céljaimmal. Ott szembesültem azzal, hogy bizony a „tefő” geoinformatikai képzése – ha kellő energiát fektetünk bele – bizony piacképes tudást kínál(hat). Ez leginkább úgy jelentkezik, hogy ha nem is tudjuk azonnal, melyik gombot kell megnyomnunk, azt tudjuk, mit kellene tennie annak a gombnak.

Angliából visszatérve dolgozni akartam. Valami gyakorlati dolgot, amitől kevesebb ember hal éhen, több bűnözőt kapnak el, ésszerűbb mezőgazdasági támogatási rendszer épül, kijutunk a focivébére, stb. Ekkor jött egy állásajánlat, melyre a manapság oly divatos „fenntarthatóság” zászlaját tűzték ki, s mindez az agrárium hajójának árbocán lobogott. (Vagy dübörgött?) Gondoltam, most megcsinálom a szerencsém! Jó munkahely, érdekes munka, csinovnyikok kényelmes élete! Egy jól hangzó rövidítés mögött, az agrár-környezetgazdálkodási támogatások hatását monitoringozni hivatott elnevezés rejtőzött, s rejtőzik a mai napig. De milyen jól! Az, hogy fél évet vártunk a felvételre – áprilisi interjú után novemberi munkakezdés –, hogy nem a beígért státuszt kaptuk, s a helyzetünk a mai napig tisztázatlan, kvázi ingyen dolgozunk, egy dolog. Mondhatni, egyéni „szoc” probléma – bár egy állami cég esetében nem túl elegáns.

Azonban az már több mint bosszantó, amikor „mernek egy nagyot álmodni” – félreértés ne essék, ez szükséges és jó –, de az ébredés elmarad, és a jó ötletből, egy hevenyészett módon leskiccelt, átgondolatlan projekt lesz, amire elköltenek sok százmillió forintot, úgy, hogy még azt sem tudni, mi is a projekt célja!

De ha felelősen meg is tervezik a projektet, olyan prózai okok szabnak gátat az eredményes munkának, mint az adatok hozzáférhetetlensége, vagy éppenséggel ára.

Az egyszerű geográfus azt gondolná, hogy államnak végzett munkához, az állam pénzén előállított adatokat majd szépen megkapja, hiszen együtt építjük Európát, no meg egy kicsit Magyarországot is. De hamar rájön, hogy hiába a holisztikus gondolkodásmód, a szintetizálás képessége és a sok egyéb varázsszó, ami a földrajzosokat jellemzi – ill. jellemzik magukat –, bizony, nem a szükség szüli, és nem a szaktudás készíti a programokat! Akkor micsoda? A szervezetek, intézetek és érdekcsoportok lobbyereje, és sok projekt nem más, mint mesterséges öngazolása a létezés jogosságának.

Mi az eredmény? Görcsölés, hogy mit lehet kihozni abból a kevésből, ami van, hogy azért még a használhatóság és az okosan elköltött pénz látszatát keltse, félkész monitoring-rendszerek dömpingje, inkompatibilis vagy éppen redundáns adatbázisokkal, a születésnél bábáskodó lobbyharcok továbbélése, „parasztkivítés” eredménytérképek, és olyan új, megdöbbentő felfedezések, mint, hogy a magyar állattartó telepek jelentős hányada az Adria közepén van! Éljen a magyar osztriga!

Miért van mindez? Szorítkozzunk most csak a térinformatika területére! A legnagyobb probléma, hogy a potenciális végfelhasználók közül, még mindig rendkívül kevés azoknak a száma, akik egyáltalán tisztában vannak vele, mi a csudát is jelent egyáltalán a szó maga, és egyáltalán, kik a térinformatikusok. Jó, ha valaki tudja, hogy azok a fickók/lányok, akik a szép színes térképeket rajzolják, meg valami csoda folytán ábrázolni tudják a kézi GPS

képernyőjéről papírra másolt, majd Excel táblába – ideális esetben be- és nem elgépelt – rendezett koordinátákat! De az esetek többségében nemes egyszerűséggel figyelmen hagyják a tér vagy a geo előtagot, s nyugodtan dőlnek hátra – a mára már megemésztett és mindenre használt – informatikus szóval, hogy aha, értem már!

Talán ennek – ha elejét venni már nem is lehet – gyógyítására szolgálhatna új fogalmak bevezetése. Távol álljon tőlem a nyelvújítás, de még azok körében is keverednek a fogalmak és a képzettségek, akik maguk is a GIS szektorban – amennyiben létezik ilyen itthon – dolgoznak. Mit csinál egy térinformatikus? A jelenlegi állapot szerint rendszergazda, programozó, fejlesztő, projektmenedzser, elemző, adatgyűjtő, stb. Ha sikerülne bevezetni itthon is – megfelelő magyarítással – a *data analyst*, *GIS expert*, *GIS technician*, *GIS manager*, stb. elnevezéseket, már az állások meghirdetésénél pontosabb képet kapnának az álláskeresők, az alkalmazók pedig, miután utánanézték a fogalmaknak, tisztában lennének, milyen szakemberre van szükségük.

Konklúzió? Még korai lenne. Inkább taposni kell azt a geográfus szakot, és elolvasni mindent, ami a kezünkbe kerül, geomorftól, a térinfón keresztül Christhallerig!

Fejes Csaba, Budapest